

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖZTÁRSASÁGI ANYANYELVI VERSENY

2018/2019.

4. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

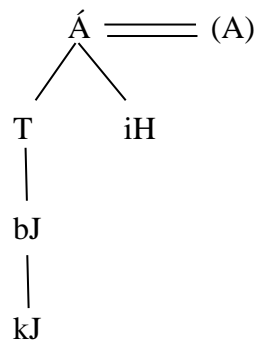
Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 120 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Javította: _____

Mintha a konyha előtti pumpa nyikorgását hallanám néha. Hajnalban arra ébredtek, hogy ütemesen pumpál valaki az ablak előtt, már futnék is megnézni, ki ébredt előttem, s csak a lábam önkéntelen mozdulatára döbbenek rá, hogy már régen nincsen semmiféle pumpa a házunk előtt, már nincs meg az az ablak, amely alatt a konyhában aludtam, s ha kitekintettem az udvarra, a szemem előtt ragyogtak föl a hajnal első sugarai. Minden évszaknak megvolt a maga öröme. Szerettem azt is, ha a nedves tavaszi fákat pillantottam meg a rózsaszín fényben, s nekem tetszett az is, ha a fák karján csüngő fehér hócsomókat világította meg a nap. Ha nem volt nagyon hideg, megnyekeregtem a pumpát, és úgy mosdottam, hogy a nyakamba ömlött a vízsugár. Anyám gyakran szidott is érte, minek pocskolom tele a járdát vízzel, talán attól félt, hogy megfázom, talán a testvéreim álmát sajnálta, hadd aludjanak még egy kicsit. Azt a pumpát nagyra becsültük. Akkor még egészséges volt az általa nyert víz, s abból volt bőven, hiszen mindössze kétszáz méterre tőlünk hullámzott a Kis-Duna. A kút csöve mindössze hét-nyolc méterre fúródott a föld felszíne alá, és senkinek se jutott eszébe, hogy ellenőriztesse a víz minőségét, hiszen hasonló kutakból ivott az egész Telep.

(Gobby Fehér Gyula: *Makacs faggatózásod sora*)

1. **Állapítsd meg**, hogy a szemelvény **melyik egyszerű mondatának felel meg** az alábbi **ágrajz!** **Másold le** a vonalra a mondatot!

2. **Állapítsd meg** a szemelvény alább kiragadott tagmondataiban **a szavak szófaját!**

Hajnalban arra ébredtek, hogy ütemesen pumpál valaki az ablak előtt...

hajnalban		pumpál	
arra		valaki	
ébredtek		az	
hogy		ablak	
ütemesen		előtt	

3. **Állapítsd meg, hogy hány tagmondból áll a szemelvény második mondata! Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!** (Hogy könnyebben megállapíthasd, húzd meg a tagmondathatárokat, és számozd meg a tagmondatokat a szövegben!)

a) 8

b) 9

c) 10

d) 11

4. **Keress meg azt az igekötős igét a szemelvényben, amelynek töve hangutánzó szó! Másold le a vonalra!**

5. **Keress a szövegrészletben öt olyan szóalakot, amelyben írásban jelölt (nyelvtanilag kötött) teljes hasonulás található! Másold le őket a vonalra!**

6. **Elemezd a szemelvény alábbi többszörösen összetett mondatát!** A szokásos módon **jelöld a tagmondatokat**, valamint az utaló- és kötőszókat is, ha vannak! (Az utalószókat tedd zárójelbe, a kötőszókat pedig karikázd be!) Ezek után **állapítsd meg a tagmondatok között fennálló viszonyt**, végül pedig **ábrázold a mondat szerkezetét!**

Akkor még egészséges volt az általa nyert víz, s abból volt bőven, hiszen mindössze kétszáz méterre tőlünk hullámozott a Kis-Duna.

7. **Keress a szemelvényben két igét, amelyet főnévből képeztek! Írd őket a vonalra!**

8. **Írd be az alábbi táblázatba a kiemelt igék ragozását, módját, idejét, számát és személyét!**

Ige	Ragozás	Mód	Idő	Szám	Személy
hallanám					
aludjanak					

9. **Milyen mondatrészszerpet töltenek be a tulajdonnevek a szemelvényben? Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!**

- a) Az egyik alanyi, a másik tárgyi szerepet tölt be.
- b) Mindkettő alanyi szerepet tölt be.
- c) Mindkettő állítmányi szerepet tölt be.

10. Kösd össze az alábbi szóalakokat morfémaszerkezetükkel! (T = tő, K = képző, J = jel, R = rag. Az igekötőt tőnek tekintjük.)

1. nyikorgását		a) T + T + K + K + K + J + R
2. ütemesen		b) T + K + K
3. megnyekeregettem		c) T + K + K + K + J + R
4. egészséges		d) T + K + J
5. fúródott		e) T + K + K + R

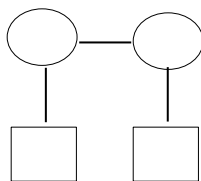
11. Helyettesítsd szinonimával (rokon értelmű szóval/kifejezéssel) a *telepocskol* igét az alábbi hiányos tagmondatban!

Anyám gyakran szidott is érte, minek _____ a járdát vízzel...

12. A szemelvény alábbi négytagú mondatában két alárendelő mondatot mellérendelő kapcsolatos viszony köt össze.

- Határold el és számozd a tagmondatokat, majd jelöld az utaló- és kötőszókat is, ha vannak! (Az utalószókat tedd zárójelbe, a kötőszókat pedig karikázd be!)
- Írd be a szerkezeti ábra karikáiba, illetve négyzeteibe a megfelelő **tagmondatok sorszámát**, aszerint, hogy fő- vagy mellékmondati szerepben vannak-e, illetőleg hogy melyik mellékmondat melyik főmondathoz kapcsolódik!
- Végül pedig **írd be a mellékmondatok fajtáit is!**

Ha nem volt nagyon hideg, megnyekeregettem a pumpát, és úgy mosdottam, hogy a nyakamba ömlött a vízszugár.

13. Keresd meg a szemelvényben azt a **tárgyas alaptagú szószerkezetet** (szintagmát), amelyben a tárgy **egyik minőségjelzője folyamatos melléknévi igenév!** Másold le a szószerkezetet a vonalra!

14. Állapítsd meg, melyik az a **szó** a szemelvényben, amely az idézett szövegrészlet **témáját** jelöli ki, és **melyik** az a **szó**, amely a témához viszonyított **fölérendelt fogalmat** nevezi meg (amellyel rész-egész viszonyt alkot a téma)!

Téma: _____

Fölérendelt fogalom: _____

15. Utal-e Gobby Fehér Gyula **novellájának a címe** a belőle itt kiragadott **szövegrészlet témájára? Karikázd be** a helyes választ!2

Igen

Nem

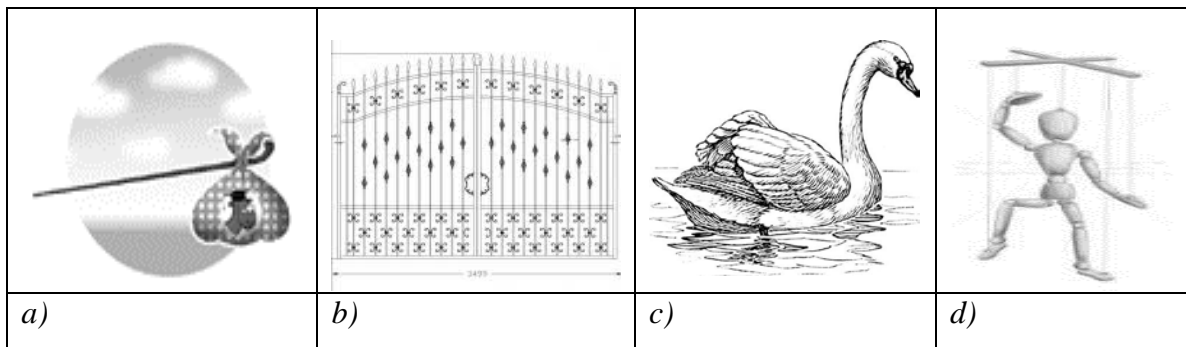
16. A szemelvény szövege alapján **állapítsd meg az alábbi állítások igazságértékét!** Karikázd be az **I** betűt, ha igaznak tartod az állítást, illetve a **H**-t, ha hamisnak tartod azt!

a) Hajnalanta az elbeszélő ablaka alatt rendszeresen pumpál valaki.	I	H
b) Az elbeszélő ablaka keletre nézett.	I	H
c) Az elbeszélő egyke volt.	I	H
d) A kút a Kis-Dunából nyerte a vizet.	I	H
e) A telepiek rendszeresen ellenőriztették a víz minőségét.	I	H

17. Írj egy közmondást, amelyben a **kút** szó szerepel!

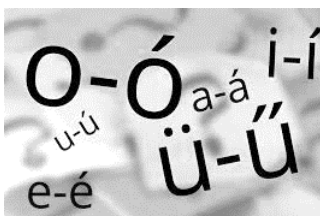
18. Melyik az a mondat a szemelvényben, amely **arra utal**, hogy **az elbeszélő** tulajdonképpen **mind a négy évszakit kedveli**? Másold le a vonalra!

19. Írd az alábbi képek alá, hogy **mit ábrázolnak**, majd **írasmódjuk** (helyesírásuk) alapján **állapítsd meg**, hogy melyik közülük a **kakukktojás!** Karikázd be a kivételt képező név előtti betűt, majd **írd a vonalra**, hogy **minek** alapján döntöttél!

A döntésed oka:

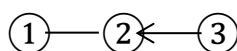
20. Írj öt olyan szópárt, amelyek jelentését a bennük található magánhangzók időtartama különbözteti meg! (Pl. rag – rág; Eger – egér stb.)

JAVÍTÁSI KULCS A 4. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

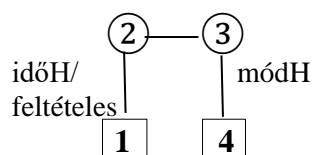
(2019. évi köztársasági verseny)

Megoldás:	Pontszám:
1. Mintha a konyha előtti pumpa nyikorgását hallanám néha.	1
2. <i>hajnalban</i> – (ragos) főnév; <i>arra</i> – (főnévi mutató) névmás; <i>ébrednek</i> – ige; <i>hogyan</i> – kötőszó; <i>ütemesen</i> – (ragos) melléknév; <i>pumpál</i> – ige; <i>valaki</i> – (főnévi határozatlan) névmás; <i>az</i> – (határozott) névelő; <i>ablak</i> – főnév; <i>előtt</i> – névutó	$10 \times 0,1 = 1$
3. c) 10	1
4. megnyekeregtem	1
5. arra, vízzel, attól, akkor, abból	$5 \times 0,2 = 1$
6. ¹ Akkor még egészséges volt az általa nyert víz, ² ³ (hiszen) abból volt bőven, mindössze kétszáz méterre tőlünk hullámzott a Kis-Duna.	$2 \times 0,5 = 1$

(Mellérendelő, kapcsolatos, magyarázó)

7. Pl. pumpál, világít(otta), becsül(tük), hullámzik (hullámzott), ellenőriz(tesse)	$2 \times 0,5 = 1$
8. hallanám – tárgyas r., feltételes m., jelen i., E/1.; aludjanak – alanyi r., felszólító m., jelen i., T/3.	$10 \times 0,1 = 1$
9. b) Mindkettő alanyi szerepet tölt be.	1
10. 1. – c); 2. – e); 3. – a); 4. – b); 5. – d)	$5 \times 0,2 = 1$
11. Pl. áztatom el, pancsolom össze, árasztom el stb. (Egyéb hasonló megoldások is elfogadhatóak.)	1
12. ¹ Ha nem volt nagyon hideg, ² megnyekeregtem a pumpát, ³ és (úgy) mosdottam, ⁴ hogy a nyakamba ömlött a vízszugár.	$3 \times 0,5 = 1,5$

(0,5 pont adható a mondatelemzésre: a tagmondathatárok pontos jelölésére és számozására összesen 0,1, az utaló- és kötőszók pontos jelölésére pedig még 0,1-0,1 pont adható. A tagmondatok számozásáért a szerkezeti ábrán, ha hibátlan, 0,5 pont jár, egyébként 0,1 pontos részpontozás végezhető a helyes találatokért. A mellékmondatok fajtájának részpontozása viszont $2 \times 0,25$ pont lehet. Az első és második tagmondat közötti viszony elismerhető, akár csak az időhatározói, akár csak a feltételes, akár mindkét viszonyt felismeri a versenyző.)

13. (a fák karján) csüngő (fehér) hócsomókat	1
14. Téma: pumpa; Fölérendelt fogalom: kút	$2 \times 0,5 = 1$
15. Nem	0,5
16. a) – H; b) – I; c) – H; d) – I; e) – H	$5 \times 0,2 = 1$

17. Pl. Addig jár a korsó a kútra, míg el nem törik.	1
18. Minden évszaknak megvolt a maga öröme.	1
19. <i>a)</i> balyu; <i>b)</i> kapu; <i>c)</i> hattyú; <i>d)</i> bábu. A kakukktojás a <i>c)</i> hattyú, mivel ez az egyetlen szó, amely hosszú <i>ú</i> -ra végződik.	$4 \times 0,1 + 2 \times 0,3 = 1$
20. Pl. baba – bába; kar – kár; kerek – kerék; kor – kór; ver – vér; Salamon – sálamon; por – pór stb.	$5 \times 0,2 = 1$